

הארגון הצבאי הלאומי
בארץ ישראל

אדרטת גן השלוֹשה

פרדס חנה - כרכור

ביום ח' בניסן תש"ח (17 באפריל 1948) תקפו חילילי הארגון
הצבאי הלאומי רכבת צבאית בריטית בפרדס חנה. במהלך
הפעולה פוצצה המסילה תוך קרב נועז, הלחוחמים השתלטו
על המשמר והוציאו מהקרונות 20 טוננות פצצות מרגמה
3 אינטש ושלל רב של אמצעי לחימה. תחמושת זו שימשה
את לוחמי האצ"ל במערכות על שחרור יפו והכפרים הערביים
במלחמת העצמאות. פקד על הפעולה עמייחי פאג'ין "גידי".

האנדרטה הוקמה באדיבות הקדש קרן סלק מילברג ז"ל

עודת הקמת האנדרטה

צבי ברזיל ("קטוס"), אל"ם (מיל')

ברוך ויינר ("קונוס")

דב מילמן, עו"ד

מנחם (מנדל) מלצקי

שלום מסורי

יצחק (אייזיק) רביב

שלמי תודה

למר שלום ברזילי, לשעבר ראש המועצה המקומית פרדס חנה כרכור,
ולסגנו מר ראובן עודד, על הסיווע הרב בהקמת אנדרטת "גן השלושה".

עורך: יוסי קיסטר

עיצוב גרפי: סטודיו יריב סטיין

הוצאת הקדש קרן סלק מילברג ז"ל

אייר תשנ"ט - מאי 1999

האנדרטה ממוקמת בגן השלושה בפרדס חנה כרכור, לזכר שלושה לוחמים שנפלו בקרב וברמץ מעגל, וממוקמת בסמוך לפסי הרכבת, מקום האירוע.

האנדרטה מורכבת מעמוד נטווי, בגובה 2.90 מטר, עשוי בטון חזוף ועליו לוח זיכרון עם סיפורו ההיסטורי. העמוד מסמל את נחישות החיל היזרעלי בקרב.

ליד העמוד, משולש בטון עם לוח שמות החללים. שני האלמנטים האלה מוגבאים באמצעות פלטה מצופה גראנוליט.

מסביב לפטלה, מעבר מחוץ לבן ופסל גראנוליט המאפשר ישיבה והתייחדות.

תכנון: אבי פרישר, אדריכל

המועצה המקומית פרדס-חנה-כרכור

אנדרטת "גן השלושה" פרדס-חנה-כרכור

הקמת המדינה התאפשרה בשל חזון ובשל ביצועו על ידי אלו ששאש הקוממיות בעריה בקרובם.

כינונה של מדינת ישראל תבע קורבנות רבים ומחוויבים אנו לציין לא רק את הקמתה של מדינת ישראל אלא גם את אלה שבהקדיבם את עצמן אפשרו את מימוש החזון.

תקיפת רכבת הנשק בסמוך לפרדס-חנה באפריל 1948 הייתה מעשה אחד מני רבים שביצעו סיום למסח את הקמת מדינת ישראל.

חשיבות האנדרטה לשלוות הנופלים באירוע זה הינה בבחינת תודה לפועלים זיכרון נצח לקורבנם.

יהיה זכרם ברוך.

חיים געש

ראש המועצה המקומית

פרדס-חנה - כרכור

תרומה גדולה לניצחון במערכות תש"ח

שנת 1947 - השלטון הבריטי מכריז על החלטתו ליצאת מהארץ בעקבות מלחמת המלחתרת של אצ"ל ולח"י כשמה אלף חיילים אינם מסוגלים לשולט. האו"ם מוחלית על הקמת מדינת היהודים.

שנת 1948 - שנות הכרעה על הקמה בפועל של המדינה. האצ"ל מתאים עצמו למציאות החדש, הצורך לפועל ביחידות גדולות, בתנאי שדה ובשיטה בניו כדי להגן על היישוב היהודי ולהדוף את הפורעים העربים. לצורך זה יש לציד את היחידות בנשק רב ומתאים למשימות. התקפת האצ"ל על רכבת הנשק בין בנימינה לפרדס-חנה הביאה למחסני הנשק של הארגון

תרומה גדולה ביותר, כ-50 טון פצצות מרגמה.

הקרב עצמו היה קשה ביותר ורך تعוזתו וכושר החלטה האמיצה של קצין המבצעים הראשי של הארגון עמייחי פאג'אן ("גידי"), הפכה את הcamput נסיגת לניצחון מזהיר על הכוחות הבריטיים. כניעתם של יחידת חיל-יחידת המשמר הבריטיים אף אפשרה הטענת אמצעי לחימה והעברתם

למקומות מסתור.

פגוי המרגמות הם שאפשרו להרעיש את יפו הערבית, ובעקבות הרעשה זו ופריצת כוחות המלח של האצ"ל הטרוקנה העיר מהכניות הערביות ומרובית תושביה הערבים והפכה לחלק בלתי נפרד מהעיר תל-אביב-יפו.

יש לברך את חברי הוועדה אשר יזמו את הקמת האנדרטה למבצע רכבת הנשק ולזכר הנופלים בשורות האצ"ל: אבטליון איוב, דניאל ליבובייך ויצחק פרידמן.

פתחיה שמייר,
יו"ר הנהלת ברית חיל-האצ"ל

התקפה על רכבת הנשך הבריטית ליד פרדס חנה

סיפור המבצע

הרקע

באפריל 1948 הסתמן, לראשונה, המפנה המיוחל במערכיה נגד הכוחות הערביות. המאמץ הערבי להשタルט על צירי התנועה ולכתר את היישובים היהודיים זכה להישגים, אך הגיע לסתום דרכו. ואילו הכוחות הבריטיים אשר לבני היקף הפעלתם נגד היישוב היהודי היו הערכות סותרות בשל העמידות שנתקטה משליהם, לא פינו שום עמדת שליטה עד תחילת אותו חודש. רק כאשר נעו מחותמי השעון לאראת סיום המנדט, החלו השלטונות לפנות בבהילות, אך תוך כדי הפגנת שרים אטטיסים אותם עבר נמל הפינוי - חיפה.

מצב נתון זה לא היטיב עם היישוב היהודי, שמאז פרוץ פעולות האיבה היומות של העברים, למרות ההחלה באו"ם מ 29 בנובמבר 1947, נפגע באופן ממשמעותי: יושבים בודדים וגושי תיישבות נותרו זה מזה, מספר האבדות עלה לכדי 1200 חללים; וכן לא ניכרה מגמת התעצמות בכוח האדם ובנשק.

ראש אגף המבצעים במטכ"ל באותו ימים יגאל ידין, סיכם מציאות עגומה זו בתזכיר מיום 1 במאי 1948, שהעביר לדוד בן-גוריון ובו נאמר: "יש לקבוע כי כל שלבי המערכת עד כה הוכתו לנו על ידי האויב ולא עלה בידינו להשפיע על המהלך האסטרטגי של המערכת. הפתרון היחיד הוא נטילת היוזמה האופרטטיבית לידיינו בשאייה להגעה לצבאות מצידנו נגד האויב" (סת"ה, עמ' 1456).

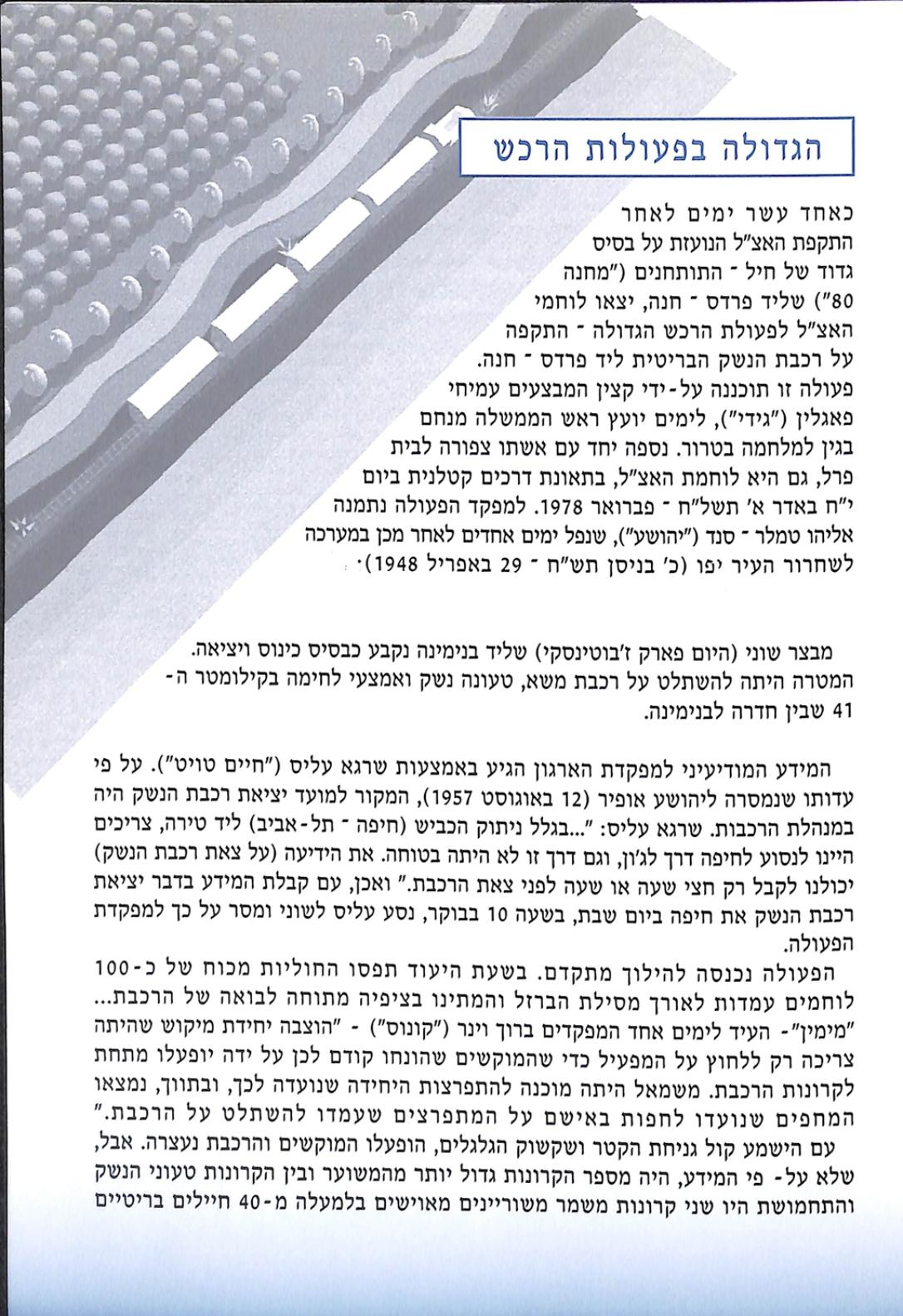
האצ"ל נטל יוזמות

האצ"ל שלא שוגה באשליות בעקבות גלי השמחה שהציפו את היישוב בעקבות החלטת החלוקה של עצרת האו"ם, נטל יוזמות של RCS והציגו ממחנות הצבא ונקט פעולות התקפה על יעדים שונים:

פשיטה למchnerה הצבאי הבריטי בבאר יעקב ורכישת נשך (15 במרס 1948);
חדירה ממונעת עם משאיות למחסני הספקה בחיפה (19 במרס 1948);
התקפה והשתלטות על "מחנה 80" ליד פרדס חנה והחרמת שריוניות ואמל"ח בكمויות גדולות (6 באפריל 1948);

פיקוץ שתי קרוניות צבאיות סמוך לרחובות (15 באפריל 1948); וגולת הכותרת: התקפה והשתלטות על רכבת צבאית ובנה קרוונות משוריינים עם לייוו יחידות שמור, שהובילה אמל"ח ופצצות מרגמה לכוחות "צבא ההצלה" בפיקודו של פאווי אל-קואנג'י בטול כרם (17 באפריל 1948).

הגדולה בפועלות הרכש

כאחד עשר ימים לאחר התקפת האצ"ל הנועזת על בסיס גודוד של חיל - התותחנים ("מחנה 80") שlid פרדס - חנה, יצאו לוחמי האצ"ל לפועלות הרכש הגדולה - התקפה על רכבת הנשק הבריטית ליד פרדס - חנה. פעלוה זו תוכננה על ידי קצין המבצעים עמי הפגליקין ("גידי"), לימים יווז ראש הממשלה מנחם בגין למלחמה בטורו. נספה יחד עם אשתו צפורה לבית פרל, גם היא לוחמת האצ"ל, בתאונת דרכים קטלנית ביום י"ח באדר א' תש"ח - פברואר 1978. למפקד הפעולה נתמנה אליהו טמלר - סנד ("יהושע"), שנפל ימים אחדים לאחר מכן במערכת לשחרור העיר יפו (כ' בניסן תש"ח - 29 באפריל 1948).

מבצר שני (היום פארק ז'בוטינסקי) שליד בנימינה נקבע כבסיס ינוס ויציאה. המטרה הייתה להשתלט על רכבת משא, טעונה נשך ואמצעי לחימה בkilometer הה- 41 שבין חדרה לבנימינה.

המידע המודיעיני למפקדת הארגון הגיע באמצעות שרגא עלייס ("חיים טויט"). על פי עדותו שמסורה ליושע אופיר (12 באוגוסט 1957), המקור למועד יציאת רכבת הנשק היה במנחתת הרכבות. שרגא עלייס: "...בגלל ניתוק הכביש (חיפה - תל-אביב) ליד טירה, צרייכים היינו לנסוע לחיפה דרך ליגון, וגם דרך זו לא הייתה בטוחה. את הידיעה (על צאת רכבת הנשק) יכולנו לקבל רק חצי שעה או שעה לפני צאת הרכבת". ואכן, עם קבלת המידע בדבר יציאת רכבת הנשק את חיפה ביום שבת, בשעה 10 בוקר, נסע עלייס לשוני ומסר על כך למפקדת הפעולה.

הפעולה נכנסה להילוך מתකדם. בשעת היעוד תפסו החוליות מכוח של כ-100 לוחמים עמדות לאורך מסילת הברזל והמתינו בציפייה מתוחה לבואה של הרכבת... "מימין" - העיד לימים אחד המפקדים ברוך ויינר ("קונוס") - "הוצבה יחידת מיקוש שהיתה צריכה רק ללוחץ על המפעיל כדי שהמוסקים שהונחו קודם לכнן על ידה יופעלו מתוך קرونנות הרכבת. משמאלו הייתה מוכנה להתרפרצות היחידה שנועדה לכך, ובתווות, נמצאו המחפפים שנועדו להחפה באישים על המתרפרצים שעמדו להשתלט על הרכבת". עם הישמע קול גניחת הקטר וشكשוק הגלגים, הופעלו המוסקים והרכבת נעצרה. אבל, שלא על-פי המידע, היה מספר הקرونנות גדול יותר מהמשוער ובין הקرونנות טעוני הנשק והתחמושת היו שני קرونנות משמר מושוריינים מאושרים בلمعالה מ-40 חיילים בריטיים

מה - 41st field regiment "Royal Artillary" של ה- "Rail force" ממנה בשם "force" שלושת מרגמות של 52 מ"מ, 10 מקלעוני "ברן", רוביים אישיים, ותת-מקלעים. חילימ אלה, חלום הועפו החוצה מפתחי הקורנות מהדף האויר, ואחדים מהם שלא נפגעו באורה קשה, פתחו באש קטנית על הכוח התקוף, שנפרס לא عمדות מגן לאורך קטע זה של המסילה. כאן, הייתה הפעתם של לוחמי האצ"ל גדולה. לרשותם לא עמדו כדרים חורי שריון וגם התעשיות הבריטיים לאחר עצירת הרכבת הייתה מהירה.

במהלך חילופי האש, נפגו שלושה מלוחמי הארגון באורח אנווש ורכב השידור יצא מכלל פעולה. במספר דקות דומה היה שהתקפה נכשלה ובאות הגזות אף ניתנה הוראה להחזיר את המשאיות שחנו בצל עצי האקליפטוס, סמוך למסילה, לבסיסן.

אולם, על - פי התיאור של מפקד האצ"ל מנחם בגין, בספרו

"המרד" (עמ' 430), לא מפקד בשיעור קומו של

עמי希 פאלין ("גידי") ישמוט מידיו הזדמנויות

זו שנקרתה ליידי. לאחר מספר דקות של

מבוכה וסקט מתוח, נטל "גידי" את

היזמה. הוא עבר בzychילה לאחת

היחידות וגילה לתהנו כי בידיה

חיל בריטי, שנפלט, נראתה,

מרקון המשמר מהדף הפעלת

המוקשים ועצירת הרכבת.

"גידי" פנה לחיל הבריטי ואמר

לו בערך כך: "אנו נשחרר אותך

מן השבי. לך אל מפקד ואמור

לו, כי יחידת קרב של הארגון

הצבאי הלאומי הקיפה את

הרובת מכל עבר. אני נתן למפקד

5 דקות למסירת הנשק. אם ייכנע

לא יאונה כל רע לו ולהילו. אך אם

ימאן - נפוצץ את הרכבת על יושביה.

בידינו נשך אנטישריוני ...

ה'טומי' האומל מועלם לא חלם על כך, שייפול

בחלקו להיות 'מלך שלום' בין יחידת קרב עברית לבין

המיג'ור שלו. אבל, הוא קיבל על עצמו את השילוחות ושם פעמי לעבר הרכבת המשותקת. דקה אחת עוברת. 'גידי' מצפה לתשובה. אך תשובה אין. ההגע השבוי המשוחרר למפקדו?

כלום הם מסרבים להכנע? ואולי המפקדים מתיעצים עדיין? ואולי אין הם מאמינים להבטחה

כי נפשם תהיה להם לשלל? 'גידי' מצפה. הגרווע מלל, שאין לו עוד מטען של חומר נפץ.

'גידי' אינו מכחח לסוף האולטימוטום שלו. הוא חושף את עצמו ומתקרב לעבר הקורנות

המשורייניות. פתאום... 'גידי' נאלץ להשתטח כל אורכו על החול והחצץ. חיל הבריטי הפנה

רובבו ישר לראשו; הcador מזומם מעלה האוזניים. היה זה שבר של שנייה גורלית.

לאחר חמישים שנה ברוך יונס ("קונוס") מורה על מקום
עצירת רכבת הנשק סמוך לעיקול מסילת הרכבת.

מיד תופס ג'ידי' עמדה, אסטרטגיית יותר נוחה ורוועם בכל תוו גורנו-הקשיבו, הקשיבו. מדבר אליויכם מפקד היחידה של הארגון הצבאי הלאומי. אתם מוקפים על-ידי חיליל מכל עבר. מטרתנו להחרים את הנשק ברכבת. אך אין בעתנו לפגוע בהם. צאו מן הקרונות והרימו ידים. אם תכנעו לחשבו לשביי מלוחמה. הארגון הצבאי הלאומי אינו פוגע בשביים. לא יאונה לכם כל רע ותשובו ליחידותיכם. אך אם תוסיפו להתנגד, לא יצא איש מכם חי. אתן פקודה לפוצץ את הרכבת כולה. הקשיבו. נפוץ' את הרכבת כולה אם לא תיכנעו. אך אם תיכנעו תציגו את נפשותיכם. צאו מן הקרונות. והרימו ידיים. זאת אזהרתו האחורה. הנשך הפסיכולוגי הועיל. דבר הארגון הצבאי הלאומי השפי. הבריטיים גילו 'תבונה'. לאט לאט החלו המפקדים והחיילים הבריטיים לעזוב את הרכבת וידיהם מורמות לאות כניעה. ג'ידי' נשם לרווחה. בקרון השני מנשה עוד משווה מן הבריטים לגלות התנגדות אבל המיג'ור מצווה עליו ע"י רצ : Give up. The battle is lost (היכנע, הקרב אבוד). עם כניעת חיל המשמר הבריטי של הרכבת ותחילה פעולות הפריקה והטעה על המשאיות, התבדר כי בקרונות מטען אחד: פנוו' תותחים ותחמושת למרגמות 3 (81 מ"מ). מחשש של מצוקה זמן והחשת כוחות בריטיים לאחר הפעולה, העלה ג'ידי' רעיון לשטף את החילילם הבריטיים בעבודת הפריקה והטעה. "הוא (ג'ידי'), הורה לאחד הסמלים לרכו את אנשיו ובמשך ארבע שעות עבדו, שכם אחד עם חייל האצ"ל, בפרקת הקרונות ובהתענטת המשאיות". (דור ניב, מערבות האצ"ל. ברד שישי, עמ' 142).

(דוד ניב, מרכזות הארץ, כרך שישי, עמ' 142).

העבודה נעשתה בקצב מוזר וכן בפרק הזמן הנตอน הוטענו על המשאיות כעשרים טונות של פגמים, פצצות ואמל"ח, שהועברו למרטפי היקב ולבתי משפחת אהרןsoon, שבמושבה זכרון יעקב.

עם תום הפעולה, שהורו החיללים הבריטיים השבויים אשר נאספו מאוחר יותר על-ידי כוחות הצבא שהגיעו למקום, הציבו מיחסומים וערכו חיפושים, אך לא כל תוצאות. באוטה שעה של פעילות בריטית באיתור מטען הנשך של הרכבת ובלכידת אנשי האצ"ל, הגיעו הלחמים לבסיסם אך ללא שלושה מחברים שנפלו בקרב: ראש קבוצה דניאל ליבוביץ, יצחק פרידמן וסמל אבטלינו איזוב.

לפי מקורות בריטיים שאושרו ע"י היסטוריונים צבאים ומסרו ע"י הנספה הצבא של השגירות הבריטית בתל-אביב, בפועל נהגו שלושה חיילים בריטים ונפצעו ארבעה. פעולות התקפת האצל' על רכבת הנשך הבריטית, העירה את מחסני הארגון באמציע לחימה; ובמיוחד בפצצות מרגמה³ אשר תרמו רבות במעורכה על הגנת תל-אביב וסחרור העיר יפו במהלך המלחמת העצמאות.

הפצעה האנגלי

במהלך הקרב, בדקות הראשונות שלאחר פיצוץ המסילה ועצירת הרכבת, נפלו בידי לוחמי האצ"ל שישה חיילים שבויים, אחד מהם בשם האע' היה פצוע קשה בבטנו. עמיחי פאלון ("גידי") וברוך ויינר ("קונוס") שערכו סיור בין העמדות, נתקלו בחילים השבויים. על אחד מהם, בעל הדרגה הגבוהה - סמל - הטייל "גידי" "שליחות של שלום" - השגת כניעת חיילי משמר הרכבת תוך שהוא מבטיח לו לטפל בחבריו הפצועים. "אני נותן לך את מלת הארגון" - אמר "גידי" לחיל האנגלי - "נציל את הפצוע". "גידי" הורה ל"קונוס" לחתת את הפצעה לבית חולים. בעזרתו כמה לוחמים הובל הפצוע לעבר מכונית פרטנית ומשם במכיריות עבר פרדס-חנה.

על כך סיפר לימים "קונוס": פרדס חנה הייתה כמורהה. אנשים שמעו את קולות הפיצוץ והדי היריות, אך לא ידעו דבר על המתרחש בשטח הקרוב ליישובם. לשאלת: "איפה יש פה רופא?" הצבעו האנשים שנתקלו בהם על בית קטון בכינויו למושבה. "קונוס": דפקתי בדלת, יצא אחד הדירות ושאלתי אותו: "אתה רופא?"

הוא השיב בחוב ואמרתי לו: "אני מביא לך פצוע לטיפול. בעורתו של הנאג הוצאו מהרכב את הפצעה האנגלי והשככנו אותו על מיטת הטיפולים. כלו היה מכוסה בدم. פניתי לרופא בתחינה 'אנא, עשה כל מהamu להצילו. הבטחנו למפקדו שנציל את חייו'. והוספתי אזהרה: 'אתה לא מודיע על כך למשטרת'. תן ללחחות,عشרים דקות ורוא באירוע חירום תזמין אמבולנס. גורל הלחומים שלנו מותנה במרוחה הזמן'." יוזע ארע דבר שהדדים את שניינו. האנגלי הפצוע שלא הבין דבר מה שיחקה שנייה לתמי עם הרופא בעברית, ניסה להתרומם והושיט לעברי את ידו. לחצנו ידיים בחום ובחיבה. הוא חש שרצינו להציל את חייו. עזבתי אותו אצל הרופא וחשתי ל"גידי" לדוח לו על ביצוע המשימה שהטיל עליו - הצלת חי הפגוע האנגלי. "גידי" דיווח זאת למפקדו של החיל ונראה כי רוח לו".

יהויכין, בנו של הרופא ד"ר וולף, סיפר לאחרונה, כי הפצע האנגלי נלקח להospital לטיפול רפואי לבסיס חיל האוויר המלכותי ליד עין שמר.

בימים אלה עושים בהנהלת ברית חיל האצ"ל מאמצים לאטור את הפצע האנגלי ולהזמיןו ארץ לאיורו שנות ה- 51 להקמת המדינה שעורכים ותיקי הארגון.

מן העיתונות...

50 טון נשק ותחמושת נשדו מרכבת הצבאיות | ירושלים מודיעעה כי נלקחו 20 טון פגיז-מרגמות

על ההתקפה על הרכבת וטונן החילום ניצלו אח"כ אך נסקם השהירות שחספה 21 חילום. נלקח.

וכן עבר אח"כ גינויו פולומי" שע' צאתה וו' בוגנה ברכבת עם החוברים. על ספטמבר הייעזה ששוחררה ב- דריי לוגו אשר הוברקה כי מושת נישן — עייננת ההודעה הרשימית כי נשדו 20 טון תות' מושת-ירוגיות ונש... כ"ז ברוצ'ן סאלגראט מטה ג' לדודו צ'רנ'ן אנטוני אנטוני רס' פביים היו את הידיעה על פטחי ההתקפה במספר...

רכבת התהומותה התקפה ע... רט' הילם טאנט'ן שאלאן את היילם טאנט'ן שאלאן התהומותה והשע על מכוניות...

"דיעות מעריב" 19.4.48

אצל הוצאה תוך קרב 50 טון נשק מרכבת

נהרגו 3 יהודים ונפצעו 6-3 חיילים נהרגו ו-4 נפצעו קשה

תתקילעם, היילו ותלווה לגורו את היר כבל בתולעת בכיבת פרוסה, קבר און עוזר, לאור שאייט לעדים בנסק, להעביך המתה בין אומשך לברוחה, שנמנצ' בטני קבינה של מושלונים, בין תלולים, הנדרים והשומשים בכל כל הנשע שמאכו בירם, צו סל כריבת בגן סה התולע קרב המונט'ה, צו הסירור שנ' וכמה מהליכ'ן נ'...

כ-50 טון נשק ותחמושת נלק'חו ע' אנשי אצל מרכיבת צב' את שהובילה במות גזרה של נשק מהפיה דרומה. הנשע היר צא תוך קרב שב' נהרגו 3 חי' ל'ם ו-4 נפצעו וכן נהרגו 3 מבון האשי אצל וו' נפצעו 6...

רכבת ותפקידו בין נזימת וזרמתה, סר' ע' האק הקטלנית הוסטו ווילג'ה...

בצהרי היום התקיימו פלותת קרב של רבת בראית שהובילה נס' ותחמושת. על תעל' לארכית תמליחת החטף את הרשות להנתרב ולסתם. ובם מכך מלח'ם המשקיפים כטב' ברכבת ע' הרבתם שמו עשות רותה על חיילים ביר...

"המשקיף" 19.4.48

אנחנו שומרים אותה, מולדת

שלמה סקולסקי

(לחן: יוסף בז'ברון)

אנחנו שומרים אותה, מולדת,
חוּמָה של גופים לך נקיים,
חוּמָה לך אנחנו מפלדת
מול צר, מבחן, מבפנים.

אויב כי יקום על גבולותיה,
לקום על רגליו לא יוסיף,
אך הוא הגבול למרחבי,
אותו החזון לך האיב.

וכי יד רוזן בְּה תשלט
לשலול את חפש האדם,
נקום, איזיינֶה נפתח,
מעוֹן של חרות את לעם.

הבאנו לך דדור – הגה גם צדק,
בחם אהבה לך נביא.
דמנו לך מולט טוב לבודק,
אשר נזקף בו, ארצי.

תל-אביב, תש"ח

מתוך: שלמה סקולסקי, בסוד ברית הדמים (שירים).
תל-אביב: העמותה להפצת תודעה לאומית. תשמ"ז-1987;
משה שטיין. ביום שירות. הוצאת הוועד לבוגרי פלוגות הגיס לבית"ר
בישראל והמכילה לחינוך לאומי ע"ש אויה בן-אליעזר. תשמ"ו. 1986.

אבטליאון איוב

(סמל יואב)

בן חנוכה וצביה

נולד ב'יז בתמוז תרע"ט (15.7.1919)

נהל בח' בניסן תש"ח (17.4.1948)

נטמן בנחלת יצחק

בצאתו עם חבריו להחרים נשק מתוך רכבת צבאית ליד פרדס-חנה, הסתער אבטליאון בעוח אל מול החיללים הבריטים, שהופקדו לשמור על הנשק. הוא לא זכה לראות בשלל הנשק הרוב, שנפל לידי חבריו. בקרב העז עם משמר הרכבת, נפל יחד עם דניאל ליבוביץ' ויצחק פרידמן.

אבטליון נולד בעיר מרוד אשר ברוסיה להוריו חנוכה וצביה, בני העדה האפגנית. בשנת 1923 עלהה המשפחה ארץ והשתקעה בירושלים, ובה קיבל אבטליאון את חינוכו והשכלתו. אחיו שש"ם את בית"ס הייסודי "תיכמוני", למד בגימנסיה העברית, ואחר כך בבייה"ס החקלאי במקווה ישראל. בשנת 1939 עבר לתל-אביב, ובה למד את מקצוע ליטוש הייחולים. בעבר זמן קצר מצא את דרכו אל שורות הארגון הצבאי הלגוני.

אבטליון היה מראשו של הלוחמים, שאחזו בנשק וייצאו להתקפה עם חידוש המרד בתחילת שנת 1944. כשר הוחל בארגון "החלק האדום" - החטיבה, שנודעה לביצוע פעולות קרב, ואשר חבריה שמרו על סודיות גם מפני אנשי אצ"ל אחרים - נמצא אבטליאון ראוי להימנות עם חטיבה זו. בעבר זמן קצר עבר קורס טנקי מיוחד לאנשי "החלק האדום", והשתתף כבר בפעולה הראשונה: הנחת מוקשים במוסך למכוניות משלטיות של חברת "האחים סטיל" ביפו. אלם המול לא-air לו פנים, בהתנסות עם המשטרה לאחר הפעולה, נפל בשבי והובא למרთפי הבולשת. כל הלילה עונה ללא רחם, הורעב, הוכה עד אבדן ההכרה, נרמס ברוגלים, אך רוחו לא נשברה. כשהלא הצליחו להוציא מפיו פרטים על תוכניות האצ"ל או את שמות חברי, היבאוהו לדין. במהלך המשפט הפק מנאשים למאשים, ובין השאר, גולל את פרשת מעשי הזועמה שנעשו בו. הוא נידון לשתיים - עשרה שנות מאסר והועבר לכלא ירושלים.

רציני ושקט היה בכלא: צנוע ומכונס בתוך עצמו, עם זה אח ורע לדיינו. כל ימי מאסרו שאף בכל מאודו יצא ולחדר את פעולותיו: פעמים אחדות אף ניסה להימלט, ורק אחרי החלטת האו"ם, מיום 29 בנובמבר 1947 על סיום המנדט הבריטי חולקת ארץ ישראל לשתי מדינות, כאשר הועבר לממחנה המעצר בעתלית, עלה הדבר بيדו (25 במרס 1948). מיד שב לעבודה בתתlabות ובעקבות.

דניאל ליבובייש

(ראש קבוצה אביאל)

בן יצחק ורבקה

נולד בא' בשבט תרפ"ט (12.1.1929)

נפל בח' בניסן תש"ח (17.4.1948)

נטמן בזיכרון יעקב

דניאל השתתף בהתקפות ובות נגד האויב: אך סיים את קורס הרגלים, יצא עם חביריו להתקפה על מחנה הצבאי הבריטי בחדרה, שמתוכו הצליחו להוציאו 40 טוננות נשק ומוצרני מזון. כעבור זמן קצר השתתף בהתקפה על מחנה הצבאי הבריטי מס' 80 בפרדס חנה, שמתוכו הצליחו שלוש מכוניות עמוסות נשק וחל"ם אחד. אך בפעולה של החומרה נשק מתוך הרכבת הצבאית ליד פרדס חנה, נפל דניאל, יחד עם אבטליוון איוב יצחק פרידמן.

אוירית מאירוע הדמים תרצ"ו (1936) בגבעת עדה שבה נולד וגדל דניאל, חינכה אותו כלחום עוד משחר ילדותו. "זמן המאורעות", כתב אביו יצחק, "יהה תמיד רץ אחריו, נושא את אקדמי ומטפל בו, בשעה שאני נשאתי את הרובה. אף למקומות מסוימים לקחתיו עמי". בגיל אחת עשרה כבר שימש מקשר-רופא בשעת אימוני אנשי ה"הגנה" בסביבות גבעת עדה, וכאשר חנה הצבא הבריטי בכרכור, נשלח דניאל לעקב אחר תנעוטיו. אך בגין, הציגר לפلم"ח ושירות בו בשנה. בימיים עקרות משפחתו לבניינה, וכשהוא חזק לשם, צעד את הצעד האגרילי, והציגר לארגון הצבאי הלאומי. למעשה עוד בפלמ"ח היה מתווכח עם חברי וטען כי אין טעם באימונים - והוא המעולים ביותר - אלא מעשה, ללא נטייה יוזמה לפתרונו. בעיתם העם.

התקופה הראשונה של תברותו באצ"ל עברה עליו ביחיד תעומלה (חת"ט): יצא היה להדבוק כרוזים ולהפיץ חומר תעמלתי בניינה ובמושבות הסמכות. כעבור זמן נתנה לו האפשרות להשתתף בפעולות קרב, כפי שבקש תמיד.

יצחק פרידמן

(ראש קבוצה צדקיהו)

בן ישראל- יוסף ודבורה גיטל

נולד בכ"ב בשבט תרפ"ז (25.1.1927)

נפל בח' בניסן תש"ח (17.4.1948)

נטמן בנהחלת יצחק

ביום ח' בניסן תש"ח יצא יצחק להשתתף בהחרמת נשק ותחמושת מן הרכבת הצבאית ליד פרדס חנה. נשק ורifle נלקח שלל. אולם בקרב על רכישת הנשק הוגאל נפל יצחק יחד עם אבטליון איוב ודניאל ליבובי.

בולדובה אשר בפולין נולד יצחק להורים, שהיו ציונים בלב ונפש וחדרו על עלייה לאرض. הם חינכוו בروح לאומיות וגם שלחוו למדוד בבית הספר העברי "תרבות". והנה פרצה מלחמת העולם השנייה ובנהרות הדם היהודי זרמו גם דמי הוריו ובני- משפחתו. גلمוד נשאר הנער בגיא ההרים.

בן שש- עשרה נמלט אל הערים וה策רף לפרטיזנים, יצא לפעולות חבלה והרג באובי עמו. כאשר נהדף הגරנים מהאזור בו פעל, נשלח יצחק עם כמה מחבריו לבית- ספר לבושים במוהילב אשר ברוסיה הלבנה. כאן נזכר בדברי סבו ר' פייבל לדרמן, שלא להתרשם לשירות זרים ולפעול אך למען עמו ושהדור מולדתו הוא ביקש חופשה כדי לשוב לעיר ולראות אם שוד מישחו מבני משפחתו, ואת החופשה ניצל כדי להימלט בסכנות נפש לאיטליה.

בשנת 1945 הצליח להגיע לארכץ,omid ה策רף לארגון הצבאי הלאומי וחחל נוטל חלק במלחמה - תחילה נגד השלטון הזר ואחר כך נגד הערבים. נסיונו העשר בקרבות ואומץ- לבו עמדו לו בשעות קשות ביותר. משסיהם קורס סגנים, החל עוסק גם בהדרכה.

אנדרטת "גן השלושה" פרדס חנה-כרכור